

A napon sütkérező hal

REGÉNYRÉSZLETEK

1.

Amikor Andrej hazaért, Milla a kanapén ült a sötét szobában, a szájában egy meggyújtatlan cigivel. Ne kapsold fel a villanyt, légy szíves, suttogta elcsukló hangon. Talán sír, gondolta Andrej, de az is lehet, hogy aludt, és arra riadt fel, hogy lerúgtam a cipőm a kövön. Mostanában olyan jól ment minden kettejük között. Milla simulékony volt és szokatlanul beleegyező, még Andrej felolvasásaira is eljárt, sőt, ott maradt a „színházi büfében” is, pedig ki nem állhatta a „mitugrász húszéveseket”, akik Andrej első darabját próbálták elszántan valami újpesti pincében. Nem is színház az, csak egy lelki kazamata, ezt azért mindig hozzátette, amikor beleegyezett, hogy segít „átbeszélni” a szöveget a srácokkal, mert azt muszáj volt ugyanis, ha a szívükre tették a kezüket, be kellett vallaniuk, hogy fogalmuk sem volt arról, miről is szól ez a darab. Szóval úgy tűnt, minden rendben van.

S akkor most ez. Ez a fuldokló hang a sötétben.

Valami baj van, kicsi? Andrej megállt az ajtóban. Milla talán azt mondta, nem, semmi, talán azt, hogy igen, nem lehetett érteni, de biztosan nem sírt, Andrej nem látott zsebkendőt sehol. Akkor miért ülsz így a sötétben, kérdezte, és bizonytalanul tett egy lépést befelé. Mert jó, felelte Milla. Megint az a hülye főnököd, faggatta Andrej tovább. Nem, mondta Milla. Az már nem érdekel.

Aha. Andrejnek kezdett túl sok lenni ez a nap. Még ott kóvályogtak benne Zengő szavai, aki búcsúzásképpen megdöngölte a fiú mellkasát, és azt mondta, hogy van, akit a megalkuvás, van, akit a lázadás söpör el, de a többséget a saját érdektelen élete temeti maga alá. És ők vannak többen, fiatal barátom, mondta még gúnyosan. Ezzel akkor sem tudott mit kezdeni. Rá is kérdezett, de az öreg csak annyi magyarázatot adott, hogy jobb ebben a világban árulónak vagy gyilkosnak esetleg áldozatnak lenni, mint úgy tenni, mintha jól élnénk az életünk, és hogy ő személy szerint szarik azokra, akik nyitott pornóoldalak mögül köpködnek a kurvák után, de ezt már mintegy eligazításként tette hozzá, afféle instrukció gyanánt, csak hogy Andrej egy újabb értelmezését is lássa a sztorinak. De Andrej még most se látott semmit, és fogalma sem volt arról, hogy voltaképpen mit is kéne csinálnia.

Apám hívott, mondta Milla. Azt mondta, sürgősen beszélni akar velem. A jövőm miatt. Hogyha elvárom, hogy támogassanak, akkor legyek szíves úgy élni, ahogy tanították nekem. Tele van a tököm velük. Azt hiszem nagyjából ennyi volt, mondta, és meggyújtotta végre a cigit. Most már felkapcsolhatod a lámpát. És Andrej úgy is tett. És a kis szobát elöntötte az otthonos, sárga fény.

Az a lényeg, hogy sose mondd előbb! Mindig várd ki a poén idejét. Mert a poénnak helye van a kontextusban, csak türelem kell hozzá, mint a bosszúhoz. Eljön a megfelelő idő, ne idegeld magad!

A volt Bem mozi általában üres volt délután. Azért járt oda. Néhány borral beleképzelte magát abba, amin éppen dolgozott. Nem zavarta senki. Az pedig külön szórakoztató volt, hogy ott rúghat be, ahová mesefilmekre vitték a szülei. Maga elé

tett egy jegyzetlapot, és várt. Ebben az áldott türelmi állapotban jött Torday, és tréfálkozva elhárta a fenti mondatot. De ennek szívből örült.

Szóval nyugi, egy cipőben evezünk! Elegánsan leült, sálját finoman megigazította, majd megkérdezte, hogy jöhet-e még egy bor, mert ha igen, hozná is hamar.

Jó, hogy látlak, mondta Andrej, miután Torday visszatért a borokkal. Én is, mondta ő.

Tordayban nem volt semmi góg, sem lenéző öntudat nem jellemezte, mégis, valahogy felülről tudta szemlélni a dolgokat. Nem ment bele. Nem érdekelt az irodalmi cinkosságok megnyugtatóan langyos lápvidéke, ahogy Réz is megvetett minden efféle próbálkozást. Egyszerűen nagyvonalú volt. Na, tényleg, mint egy trónörökös. Réz gyerekkori barátja volt, ami megint csak azt igazolta, hogy Réz, bár mindent megtesz annak érdekében, hogy olybá tűnjön, ő egy hideg, cinikus és professzionista szamuráj, valójában túl jó lelkű ahhoz, hogy annak is mutassa magát. Vannak ilyen emberek. Nem engedhetik meg maguknak a látszat luxusát. Meg aztán. A jó, ha felmutatják, egyszerűen minőségét vesztí. A jó, gondolta később Andrej, nem fogalom, hanem működés. A jó mozgásban van, s így néha harcban áll. De amikor ezt végiggondolja majd, már késő, és nem tudja meg nem történtté tenni, hogy nem fogadta meg, amit Réz tanácsolt neki, egyszerűen azért, mert önfejj volt, és, ellentétben Tordayval nyakig belement, valamint Réztől eltérő módon harc nélkül engedte át magát bárminek. Képtelen volt mérlegre tenni a dolgokat. Zengőt megfellebbezhetetlen embernek tartotta, és ha a valóság bármiben is eltért, amit róla vélt, akkor öntudatlanul magát igazította hozzá egy kicsit, hogy megmaradjon az előre elgondolt arány.

Torday annyit sem mutatott, amennyit Rézből megismerhetett.

Édes élet, cukor nélkül, nézett Tordayra, és megemelte a poharát. Torday keresztbe tette lábait, és előrehajolt. És kedves egészségedre, mondta, majd finoman Andrejéhez koccintotta a poharát. Erről a kifejezésről Badacsony jutott Andrej eszébe, egy nyár Millával, két évvel ezelőtt, amikor még meggondolatlanul voltak szerelmesek, vagy mondjuk, nem nehezítette el a kapcsolatukat semmi rajtuk kívül álló esemény, amivel, bár nem belőlük fakadt, mégis nekik kell megküzdeni, egészen önfeledtek lehettek még, s akkor és ott mondták nekik mindig ezt: kedves egészségetekre, gyerekek! Elmosolyodott. A tiédre is, mondta, és félig kiitta a bort. Ellágyulásaiban sem tudott mértéket tartani soha. Milla, kérdezte Torday, miután kiélvezte a bor szépségeit. Jó ez a bor, mondta Andrej bólogatva. Milla meg kezd be-kattanni, azt hiszem. Néha csak ül, egyedül a sötét szobában, a cigit is elfelejti meggyújtani, én nem értem, és nem is segít, hogy megérthessem, mi a baj, mondjuk, keveset vagyok vele, az igaz, megy a próba a színházban, ha nem jön velem, magára marad, és mire hazaérek, már teljesen kész van, teljesen. Fontos annyira az a színház, kérdezte Torday. Igen, válaszolta Andrej sietve, ha nem csinálnám, színház lenne az is, hogy vele vagyok. Egyem a logikád, mondta erre Torday. Talán az a baj, tudod, hogy nem mérlegelhetünk. Talán... Vagy az, hogy nem tudunk magunknak nemet mondani. Tordaynak igaza volt, de. Leszarom, kiáltotta nagyképpően Andrej, most leszarom. Idegesen felvihogott, és megveregette Torday vállát. Azért köszönöm, jól esik, hogy elmondhattam neked. Úgy érezte, valóban kimondott valamit, megfogalmazta, amire eddig nem talált szavakat. Azt, hogy kezdett gyanakodni. Igen, Milla mostanában más lett. Ő meg nem merte észrevenni. Látta, de úgy tett,

mintha nem lenne igaz. Ám nem is ez volt a lényeges felfedezés. Ami valóban meglepte az az volt, hogy ennyi kellett, pontosabban ennyi elég volt, hogy ha csak egy pillanatra is, de a gyanú keltette félelemben meglássa magát.

Úl a Bem mozi kirakatában, az éppen elkanyarodó villamosról is jól látható, ahogy elégedetten sütkezézik a Margit körút felől besütő gyöngye napfényben, előtte üres papír alibi gyanánt, meg két boros pohár, a zakóját megigazítja, a gallért is, könnyed elegancia van minden mozdulatában, akárcsak ebben a budai délutánban, s ahogy „kívülről” figyelni önmagát, látja, ahogy nézi a posta felé elballagó embereket, amint besandítanak rá, és rosszállóan ingatják a fejük, mert korán van még a megváltáshoz, ők tudják, és most ő is látja, hogy nem veszi észre, hogy ez nem maradhat sokáig ilyen filmszerűen távoli...

Még egy órát beszélgettek, de már felszabadultan, könnyű témákról, a borról és boros anekdotákról. Andrej szándékosan kerülte az irodalmi kérdéseket is, a Zengővel való találkozásait sem hozta fel, nem akart úgy tűnni, mint aki kérkedik, hogy jóban van vele, és azt is tudta, hogy Tordayt abszolút hidegen hagyja ez a „ki kivel van jóban” problematika, ami pedig alapvetően meghatározza az egész kurva irodalomtörténetet. Szeretett Tordayval beszélgetni. Szeretett volna úgy elegánsnak lenni, ahogy ő. Vannak emberek, akiknek a társaságában megremeg az ember kezében a kés és félrevág, de vele máshogy volt, valahogy jól működött a dolog. Sem megfelelnie, sem bizonyítani nem volt muszáj. És ez a legtöbb, amit a másiktól kaphatunk.

Örülök, hogy találkoztunk, mondta Torday, amikor megölelték egymást a Bem mozi előtt, és Andrej őszintén válaszolta azt, hogy köszönöm.

Arra gondolt, hogy tisztára olyan ez, mint egy rajzfilm, merő kitaláció, rajzolt fázisok gyors egymásutánja csak. Szinte illúzió csupán, hogy páran – s gyakorlatilag teljesen kilátástalanul – megpróbálják becsülni, hovatovább szeretni a másikat a siftergő háború kellős közepén. Ez csupán valamiféle nosztalgiaiból fakad, gondolta. Olyan, mondjuk, mint a Lolka és Bolkára emlékezni ennyi év után, s *retrohangulatban* elérzékenyült sóhajokat közzétenni az interneten. Itt látta azt is, s ha most már nem is ők, hanem Tarr Béla és Nick Cave fotói díszítik a falat, azért jól van ez így, az élet szép, az élet egy majdnem egész estét betöltő mesefilm.

Vidáman fordult meg, hogy elsiessen a villamosmegálló felé, de váratlanul egy szemből érkező, feltűnően szép asszonynak ütközött, akit tehát majdnem fellökött, de szerencsére volt annyi lélekjelenléte, hogy az utolsó pillanatban elkapja a karját, s így csak magas sarkú cipőjét taposta meg egy kicsit.

Rettentően megdöbrent volna, ha tudja, hogy Zengő feleségével találkozott.

Alma zavartan visszafordult a futtában bocsánatot kérő fiú után, s közben megállapította, hogy igazán jóképű gyerek. Aztán megmozgatta lábujjait, miken Andrej keresztülhaladt az imént, s zavartan elmosolyodott. Mért mindig ilyen fájdalmas, ha az ember az ifjúsággal szembetalálkozik? Kivédhetetlen volt, hogy ne jusson eszébe Zengő fiatalon, amikor megismerkedtek. Éppen ilyen szeles volt ő is. Kicsit meggondolatlan, de legalább őszinte. Hogy megváltozott! Szerette még mindig, és remélte, hogy ez a vékonyuló, de még nem teljesen elrongyolódott érzés kölcsönös. Már a Török utcában járt, és észre sem vette, hogy elsírta magát. Pedig nem volt rá semmi oka. Tudta ő azt nagyon jól, hogy a maga módján szereti őt a férje, akkor is, ha folytonosan szükségét érezte annak, hogy tudassa Almával, bírná nélküle is.

Miért ilyen kérlelhetetlen, miért? Megállt a könyvtár előtt a kockaköves tér közepén, és a könnyeit törölgette. Arra gondolt, hogy milyen jó lenne, ha most eleredne az eső.

Andrej közben már a 6-os villamoson utazott, s a fejében Zengő legutóbbi története zakatolt. Ha tudta volna, hogy Almával találkozott az imént, nyilván egészen máshogy gondolt volna legutóbbi találkozásukra a Ferencz Józsefről elnevezett étterem középső, nagy kerek asztalánál, mely Zengőnek törzshelye és törzsasztala volt, de így gyanútlanul és lazán, mondhatni, ernyedtt lélekkel idézhette fel a sztorit.

Zengő megint késett egy kicsit, mert a szerkesztőjével és a kiadója igazgatójával volt értekezlete. Készülő könyve az első mondatnál tartott még mindig ugyanis, egészen egyszerűen kifogyott belőle a szusz, és ezt Andrejnek is bevallotta, amivel megint meglepte őt. Zavarba ejtőn őszinte volt, és részeg, szokás szerint. Lerogyott egy székre, onnan átintegetett az ismerőseinek, pár színész ült a sarokban jó néhány múlt századi tájkép alatt, ők is visszaintegettek neki, sőt az egyikük felállt és szertartásosan meghajolt a barna lambéria előtt, amit meg Zengő viszonzott, bár ő ülve maradt. Ne akard, hogy felfedezzenek, horkant föl eme kölcsönös és visszataszító hajbókolás után Zengő, ne akard, mert azé leszel, aki rád talál. A pincér vigyorogva érkezett. Már megint az a bölcselkedés, a kedves vendég ne bölcselkedjen, fogyaszson, fizessen, és siessen haza! Attikám, drága, te már megint jobban tudod, röhcsest az öreg, azt is jobban tudod, hogy mit akarok én mostan, mi? Hogyne, válaszolt a pincér, érzésem szerint, ma *bornapot* tartasz írókám, én legalábbis úgy érzem, ma bort kapsz tőlem, ha megfelel. Nem lehetett tudni, hogy kiröhögi-e vagy csak megmosolyogja Zengőt. Bassza meg, mondta az öreg. Hogy te mindig jobban tudod. Hamisság van a szemedben, és némi lenézés, de akkor is mindig eltalálok. Fröccsöt bizony, nagyot, hamar! A szomszéd asztaltól erre átkiabáltak megint, hogy „remek választás, művész úr”, és felemelték korsóikat. Andrej kényszeredetten elmosolyodott. Hogy ezek mindig belefolyanak. Zengő észrevette zavarát, és erre egy kicsit megemberelte magát. Hülye ripacsok, ne is törődj velük, suttofta komoran. Azt hiszik, hogy ha jóban vannak velem, megkapják a Jászait.

Ez éppen a Jászain hökkent Andrej eszébe. Sietve leszállt, és a Nyugatiig gyalog ment tovább az eleredő, csendes, és a novemberhez mérten egészen langyos, bársonyos esőben.

A történet, amit azután elmesélt, nem volt igazán bonyolult. Egy átvitt és átvitázott éjszaka után Zengő kettesben maradt egy régi barátal a Nagymező utca elején, a Broadway kocsmában, s miután elfogyott a whisky, ugyanis gyakorlatilag kiitták a készletet, a barát javaslatára, aki még sosem volt kurtizánnal – ahogy igen előzékenyen fogalmazott –, bérautót fogtak maguknak, és erősen ittas állapotban kiautóztak a Wekerle telepre, ahol egy gipszkarton lapokkal praktikusán több, apró szobára felosztott lakásban intenzíven szórakoztak az ott fellelhető két lánnyal a délelőtti folyamán. Sosem felejttem el azoknak a kurva gipszlapoknak a szagát. Valami édes, mégis fanyar átható szag terjengett mindenütt, mondta Zengő üveges szemekkel. Csak hivatalokban van olyan bűz, mint abban a kupiban. Ennyi, kérdezte Andrej. Zengő kiitta a borát, és mutatójával megfenyegette a fiút. Ha arra vagy kíváncsi, hogy milyen volt, amikor seggbe dugom, akkor most állj fel, és tűnj a szemem elől. Tudod mi ebben a kis esetben az érdekes, folytatta, meg sem várva a fiú

válaszát, hát az, hogy mindkét ribanc anyuka volt. A két gyerek ott szendergett a földön az ágy mellett, amíg mi tömtük anyukát.

Úgy tűnt, provokálja a fiút.

Nem undorodtatok magatoktól, nézett rá Andrej, pedig sejtette, hogy mit fog hallani. Részegek voltunk, válaszolta Zengő, és széttárta kezeit, fel se fogtuk. Ők se, tele voltak nyomva nyugtatóval.

Andrej kinézett az ablakon.

Én megértem, ha te nem tennél ilyet. (Még, hogy nem tennék..., gondolta Andrej.) Azt is megértem, ha emiatt megutálsz, bár ezt kétlem, de tudnod kell, azok ilyen idők voltak.

Zengő egy darabig komolyan nézte a fiút, aztán elröhögte magát. Csak viccelek! Nem az idők voltak ilyenek, hanem mi. Mocskosak voltunk, mert mocskosak akarunk lenni. Ez volt az egyetlen lehetőség arra, hogy ne legyünk a bűnösök cinkosai. Nem érted, mi? Le vagy szarva, mesélek én itt neked, te meg csak hüledezel.

Úgy érted, fordult vissza az Öreg felé a fiú, hogy ti így voltatok ellenállók, vagy micsoda, kérdezte. Nem értem én sehogy, reccsent rá mérgesen Zengő. Részeg vagyok, a sztorit elmondtam, gondold át! Lószart sem tudsz az életről, gyerek! Lószart sem.

A másik, jellegében hasonló, a számtalan lehetséges éjszakai kaland közül valószínűleg taláalomra kiválasztott eset, amit Zengő egy Fő utcai kocsmában elővezetett, voltaképpen még semmitmondóbb volt, mint eme korábbi, szociografikusan kidolgozott fejezet.

A Budai Vigadóval szemben álló családias műintézményben békés és barátságos alkoholisták időztek reggeltől éjfélig, s szinte üzemi étkezde-szerűen beosztott turnusokban váltották egymást kisebb, nagyobb csoportjaik. Aznap, amikor ott találkoztak, szakadt az eső, talán ennek volt köszönhető, hogy rajtuk kívül csak egy csendes középkorú pár ült a tenyérnyi hátsó helyiségben, a népies mintázatú, műszálás futókkal díszített három testes tölgyfaasztal közül a leghátsónál, s e szolid pár, valószínűleg tipródó, egymást kereső és vallató szótlanúságával, felidézte Andrej előtt a hetvenes éveket, legalábbis amilyennek képzelte azokat, lévén akkor lehetett még divatban ez az udvarias és visszafogott erotika, mely az asztal alatt nedvesre markolászott ujjak apró mozdulataiban, az átható, a vágyott, de bevallottan kielégíthetetlen vágyat és testi szükségletet sugárzó tekintetben, a már említett sokat kérdező némaságban, a keresztbe vetett női combokon feszülő harisnya finom surrogálásában és némi kávé és konyak illatban vált meg nem történten is teljesebbé, mint egy akrobatikus baszás. A kocsmáros letette a bort, kancsóban egy litert, s a két stampedli szilvát, majd megigazítva szemüvegét akkurátusan elmagyarázta, hogy mi, honnan való. Nagy hangsúlyt fektetett arra, hogy vendégei tisztában legyenek azzal, hogy követi még a régi, kocsmái hagyományokat. Zengőt barátságosan hátba veregette, úgy látszik, ezt a néha kiállhatatlan vénembert mindenhol ismerik, majd gondterhelten visszaállt a pultba, és olyan arckifejezéssel kezdte átszámolni az aprót, mintha egy repülőgép anyahajót kellene a Dunán eljuttatnia a Fekete-tengerig.

Előtted a történelem, gyerek, rikkantott Zengő, és lehúzta a szilváját. Azért hoztalak ide, mert az a történet, amit mondani akarok, itt kezdődött azon a történelmi napon. A taxisblokádnál történt. Gyalog vágtunk át a tömegen, az autók között a

Lánchídon a Váci utca felé. A politikai környezettel ne foglalkozz, s bár úgy vélem, az emberi akarat diadala, hogy van, akit nem tántorít el semmi sem, attól, hogy megakadályozza, hogy a dolgok valóban megváltozzanak, most ez sem lényeges.

A következőkben előadott esetből kiderült, hogy Zengő az egész országot lázban tartó események alatt is masszívan ivott, s valamelyik belvárosi bárban megismerkedett egy festett szőke, valójában feltehetően inkább sötétbarna hajú hölgygel, aki akcentussal beszélt a magyart, s a kedvenc itala a Martini volt. Zengő, mivel felismerte, hogy a nő nem hivatásos, ahogy fogalmazott: *dramatizált udvarlásba* fogott, amivel sikerült elérnie, hogy sétára induljanak a teherautókkal lezárt Erzsébet híd felé. A Felszabadulás téren ácsorgó, vitatkozó csoportok között egymásba karolva andalogtak, és a nő már egészen el volt lágyulva, amikor zengő előhúzott kabátja belső zsebéből egy *szovjetszkoje igrisztojét*, és megkérdezte, hogy nem folytatnák-e az eszmecsérért valami kevésbé forgalmas helyen. Jasna, mert így hívták, megállt a híd közepén, lévén akkor már ott tartottak, és elgondolkodva a hajába túrt. Kerek arca, és fürtös, szőke haja mellett ott világitott a Halászbástya meg a vár és legalább három barikádnak leparkolt kamion. Gyönyörű vagy, Jasna, mondta Zengő, és finoman megcsókolta az élénkpiros rúztól csillogó, éppen szólni készülő ajkakat. Az volt a különös, mondta itt Zengő, hogy akkor, a híd közepén, a még nedvesen csillogó betonon, a Duna felett s aivilágitott Budapest előterében úgy éreztem magam, mint Humphrey Bogart a Casablancában. Szerelmes voltam, kölyök. Valaki odaszaladt, talán az egyik taxisofőr, hogy tudnék-e adni pár szál cigit a forradalmároknak, és én adtam, egy egész dobozt, mindent odaadtam volna, csak a pezsgőt szorongattam, mert az volt a zálogom, a kabalám, hogy Jasnát megkapom. Itt me-rengve elnézett Andrej felett. Volt egy lány még, tudod, sokkal korábban, egy csodálatos, édes kis falat, kezdett bele valami másba, de lefulladt, mint egy elakadt fűrész a fában, és Andrej elképedve látta, hogy a szeme is bepárasodik, de nem mert rákérdezni, hogy miért. Valami zajlott ebben a cinikus faszban, amit neki nem volt szabad értenie, de még tudnia sem, inkább elfordította a fejét, és a középkorú párt nézte, akik egészen összeforrta már a némaságban, és szinte már szagolható volt, hogy mennyire kívánják a másikat. Aztán Zengő erőt vett magán és folytatta.

Jasna a csók után Zengőhöz bújt, és azt suttogta, hogy „dobro, krasnorečiv”. Már kézen fogva, csókolózva keltek át a híd további részén, a Platánosban még ittak egy Martinit, s csak azután mentek tovább az Attila út felé, ahol Jasna lakott. Zengő azt kiáltozta neki boldogan harsogva, hogy szeretné, ha ez egy film volna, mert akkor újra és újra visszanézhetné a lányt, ahogy apró léptekkel tipeg keresztül a Horváthkert fái alatt a csikorgó kavicsoson, és Jasna nevetett, és gyönyörű volt, Zengő szerint sokkal ragyogóbb, mint Udvaros Dorottya a Te rongyos élet című moziban, pedig az sem volt egy utolsó látnivaló. A lakásban aztán minden máshogyan alakult. Kibontották a pezsgőt, és Zengő az ölébe ültette a lányt, aki odakucorodott a térdeire, és úgy beszélgettek az állólámpa fénykörében, és Zengő valószínűleg valamit félreérthetett, mert amikor Jasna combján elkezdte felfelé csúsztatni a tenyerét, a lány előbb nevetgélve, zavartan ellenkezett, azt is mondta, hogy „dosta”, de Zengő nem beszélt szerbül, gyakorlatilag nem értett már semmilyen nyelven, csak a gerjedelem szavát értette már, kívánta nagyon a lányt, és némi dulakodás után gyakorlatilag megerőszakolta őt.

Zengő elhallgatott. A keze ökölbe szorult, és nem lehetett eldönteni, hogy magára haragszik-e vagy Jasnára, amiért akkor és ott nem hagyta magát. Több volt ez, és ezt érezte Andrej, mint egy egyszerű dugás története, és nem is a bűn megvallása volt ebben a balul sikerült esetben az érdekes. Zengő talán tényleg beleszeretett a nőbe, vagy legalábbis felidézett benne valakit, akit éppen csak megemléített, s akiről nem akart továbbiakat mondani, nem tudni, töprengett Andrej, s valószínűleg sohasem derül már ki, hogy Zengőben mi játszódott le akkor a műmatyó abrosz felett.

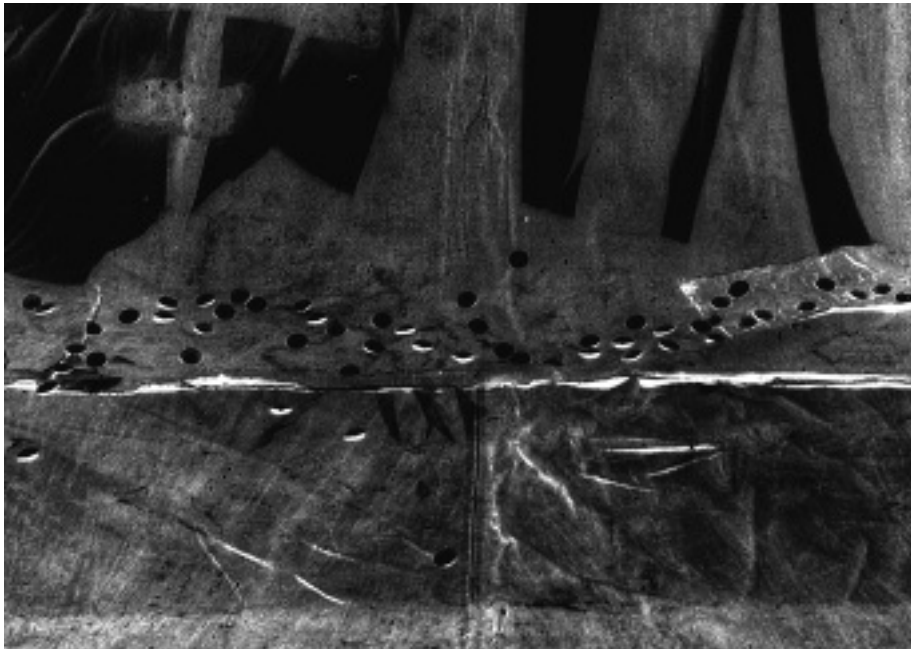
Érdekel, hogy mi történt azután, kérdezte az öreg. Nem, mondta Andrej. Nem érdekel.

Megbocsátott, mondta az öreg. Érted? Megbocsátott nekem. De nekem nem volt erőm többet találkozni vele.

Az arca kisimult, ökle kibomlott, egészen elerőtlenedett, üres tekintettel bámult a semmibe, hosszan, és talán csak az öreg kocsmáros tudta volna elmondani, mert az ilyeneknek van hozzá mércéjük, hogy hol járnak a gondolatai.

Hát ez volt az a két történet, amit Zengő az utóbbi két alkalommal mesélt neki. Lassan, magában tipródva ballagott a Nyugati felé.

Ugyanakkor, mert alapvetően gyáva volt, vagy mondjuk úgy, előrelátó, s mert Torday óvatos noszogatása, hogy igyekezzon kicsit jobban figyelni Millára is, hatott, mégsem metróra szállt, hogy kimenjen Újpestre megnézni, hol tart a próbafolyamat, és elidőzzön kicsit a hamvas színésznők között, hanem felült a 73-as trolira a Podmaniczky-nál, s elzötyögött Millához haza.

2.

Milla pár nap múlva összeszedte minden erejét és meglátogatta a szüleit. Úgy érezte, most már van elég bátorsága szembenézni a legyőzhetetlennel. Az apja a konyhában fogadta, éppen újságot olvasott. Ki sem látszott a széthajtott papír mögül. Igen, Milla középszerű publicisztikákkal és lehangoló gazdasági hírekkel beszélgetett. Próbált olyan büszke és erős lenni, amilyennek a múzeumban érezte magát. Igyekezte elfelejteni, hogy az apja szemében ő csak egy oktalan gyerek. Hogy életképtelen. Hogy neveletlen. Hogy védtelen. Hogy semmire sem viszi, mert nem gondol huszonnégy óránál tovább. Hogy helytelenül beszél, és néha káromkodik. Hogy képtelen megtanulni, hogy mi a rend. Hogy ez a délután itthon, olyan, mint egy hideg hal csókja.

Szóval nem sikerült a meghallgatás? Az apja hangja olyan volt, mint a smirgli. Millát kirázta a hideg.

Nem, nem sikerült, felelte. Nem bánom, tette hozzá.

Nem bánod? Hogy-hogy nem bánod? Az újság megremegett a kezében, aztán a férfi türtőztette magát.

A konyhában, melyhez nagyobb étkező is tartozott, egy sötétbarna, ónémet tálaló állt az asztal mellett. Üvegezett szekrényében katonás sorban álltak a kristálypoharak. Sosem ivott belőlük senki. Talán csak hajdanában, a Dédiék, gondolta Milla. Szerette Dédit. Bolondos, vidám hölgy volt. Túlélte mindent. Megmaradt bohémnek kilencven évesen is. Milla sosem értette, hogy az unokája mitől lett ilyen, akár egy hűvösen szikrázó talpas pohár. Igen, feleslegesnek és hiábavalónak látta az apját. Egy rideg dísz tárgy, mely megtekinthető a szigorú, múzeumi rendtartással megszervezett élet némely napjain.

Rágyújthatok, kérdezte Milla. Az apja előző kérdésére nem mert válaszolni.

Tudod, hogy leszoktam egy hete, válaszolta a férfi. Milla visszatette a cigarettás dobozt a tálaló szélére.

Szóval? Hogy-hogy nem bánod?

Apa, nem érdekel, nem érted?

Ostoba vagy, lányom. Beszélsz hülyeségeket. Mindig mondtam, hogy ügyelj jobban. Nem mondtam? Kihaszárnának. Te meg csak móríkálsz magad. Mire ez a pökhendiség? Az ügynökségen is ezért csináltak ki. Fel kéne végre nőned. Hívd fel őket!

Már betelt az állás.

Azért te csak próbáld meg. Nem lehetsz mulya!

Nem vagyok mulya...

Most mit érzékenykedsz? Mulya vagy és lusta. Mért nem tudod felhívni őket? Egyébként is, még mindig nem értem, hogy-hogy nem sikerült? Mit csesztél el már megint?

Apa, én nem értelek... Nem tudom, mit vársz tőlem. Nem tennéd le azt a tetves újságot?

Az apja nem válaszolt, talán megsértődött, hogy felemelte a hangját, dühös, gondolta Milla, egyébként sem volt szokás káromkodni ebben a házban, a „tetves” szó is *istenellenvaló*. Zavartan ült egy darabig, aztán összeszedte magát, és felállt. Kimegyek a teraszra rágyújtani, mondta halkán. És kiment.

Átment a nappalin, széles terem volt inkább, annak tűnt legalábbis a saját szobájához képest, egészen összeszűkült az életem, gondolta, aztán egy pillanatra meg-

állt Dédi képe előtt, ott lógott a barokk komód felett, szecessziós ezüst keretben. Dédi imádta a szecessziót. Milla rámosolygott a fotográfiára, amin így, fakultan is jól látható volt, hogy Dédi éppen egy hajóútról megérkezve állt a fényképész lencséje elé, lesülten vigyorgott bele az optikába, boldogan, mert mindig boldog volt, ha tenge- gere szállhatott, Dédi a tengert is imádta ugyanis.

Aztán kilépett a teraszra. Hűvös volt. Összehúzta magát a szvetterét. Rágyújtott, és behunyta a szemeit. Arra gondolt, pontosabban arra döbbsent rá, hogy magára maradt. Sem apjával, de ha egészen őszinte magával, be kell vallania, hogy az előtte járó egyik generációval sincsen semmi kapcsolata. Talán Dédi az egyetlen kivétel. Vele rengeteget beszélgetett, az idős hölgy sokat és nevetve mesélt. Különösen a tengerről, Fiuméről, a „yachtozásokról”, ahogy nevezte. Gyerekkorában ezek a történetek jelentették számára a mesevilágot. Nem királylányokkal, meg sárkányokkal és óriásokkal álmodott, hanem tengerészekkel, matrózokkal, halászokkal és a mólón sétáló szerelmesekkel.

Erre gondolt most.

És éppen ezekre a Dédi által elmesélt déli emberekre gondol majd pár hónap múlva, május táján, amikor elnyúlik a kopott kölcsönkanapén, fejét a párnába fúrja, és izgatottan megpróbálja elképzelni, hogy milyen lesz majd újra a kékes végtelen közepén heverni a taton, hajózni a sziklák előtt Alojzzal, hogy eme korai nyaralás után továbbinduljon Rómába, ahol egy volt egyetemi évfolyamtársa garzonjában lakhat majd, amíg munkát nem talál. Milyen érdekes, nekem is bejött a képbe egy horvát fiú, ha nem is zenész. Az élet ismétli magát, mintha állandóan újra kéne a sorsnak is mindent tanulnia, különös, gondolja majd, és kinéz a Duna felé, végül itt kötött ki, Csepelig menekült, de nem baj, most már minden rendben lesz. Talán éppen így kellett lennie, megérte minden, még akkor is, ha néha elviselhetetlenül fáj az embernek, hogy éppen a hazájában nem érzi jól magát. Hogy ott nem talál senkire. Hogy valami földöntúli daccal nem hajlandó megtalálni a helyét. Talán majd Rómában, gondolja majd a nyútt kis kanapén, és reménykedik.

A vitorlás a nyílt vízen siklott Fiume felé. A fedélzeten kisebb csoport gyülekezett megtekinteni a naplementét. Lányok és pár fiatal férfi, az egyikük viaszos pecséttel lezárt bort bontott, amikor együtt voltak valamennyien, s nevetve töltött az elé tartott kristálypoharakba.

Nevetett, pedig nem volt éppen vidám. Mindenkiben ott motoszkált a félelem, a bizonytalanság, de pimaszul fiatalok voltak, s déli vérük sem engedte komolyabban kiteljesedni aggodalmaikat. Csupa erős, helybéli legény, horvát lányok, s az egyetlen magyar kisasszony, kit a zene iránti rajongása vezetett ide, s a remény, hogy munkájával sikeresen kapcsolódhat Bartók és Kodály gyűjtéseihez. Nagyváradról költözött át Pestre szüleivel, s egy a Zeneakadémián tanuló hegedűművész iránt kibomló friss és szeles szerelem volt kiindulópontja a déli zenevilág iránti feltűnő érdeklődésének. Volt elég „csélcsap”, hogy vele utazzon a tengerhez is, ezt maga mondta mindig így, hogy „csélcsap”, s ősz haját megrázva felcacagott.

Talán önévdelemből nevettek, ösztönös életakarásból ott a közömbös kékségben hajózva, Fiume felé fordulva a csöndes hullámokon, és a Dédi még akkor is mosolygott, amikor a még aprócska Millának elmesélte, hogy amikor kikötöttek ezerkilencszázhusz június negyedikén a Tersatto-hegy alatt, pontosan tudta, hogy mindaz, amit remélt az élettől, egyszer s mindenkorra beváltatlan marad.

Milla elnyomta a cigarettáját, és visszament az apjához. El kell mennem, mondta. A férfi letette végre az újságot. Templomba jársz, kérdezte, és lányára nézett. Milla felröhögött. Már ne haragudj, apa, gurgulázta a szavakat, ezt most komolyan kérdezed? Összerámolta a retiküljét, majd apjához lépett. Anyádat meg sem várod, kérdezte a férfi, csak a könyvtárba ment. Tudta, hogy jövök, felelte Milla, és gondosan arcon csókolta apját. Igazán itthon lehetett volna, nem?

Amikor kilépett a kertbe, már pontosan tudta mit akar. Végigsétált a mogyoróbokrok mellett a mohos téglákból kirakott ösvényen, lenyomta a súlyos vaskilincset, s kilépve végre a barna avarral borított rózsadombi utcára, teleszívta tüdejét a hűvös, sűrű, budai koraesttel.

Aztán kinyitotta a kis bőrtáskát, amit Andrejtől kapott tavaly, és elővette a telefonját. Csak egy rövid üzenetet írt. „Látnom kell!”. Ennyi volt, ezt viszont legszívesebben beleüvöltötte volna a Bimbó úton kanyargó, leaszfaltozott és összközműves némaságba.

Zengő másnaposan ébredt. Alma már fel sem vette. Kivel találkozol, kérdezte előző este. A Jancsókkal, felelte Zengő. Akkor megint részegen jössz haza, mondta erre Alma, majd hozzátette, hogy végül is mindegy, nem kell ahhoz a Jancsók, ha te találkozol valakivel, mondjuk, bárkivel, megbízhatóan részegen jössz haza. Ez így van, dörmögte Zengő, és tulajdonképpen büszke volt arra, hogy ennyire jól bírja még a kihívásokat.

Felült az ágyban, megnézte az óráját, és örömmel konstataálta, hogy még nem múlt el a nap. Alig múlt dél. Hunyorogva kinézett a piszkos nylonzacskó színű égre, aztán óvatosan kikászálódott, magára terítette köntösét, és elbotorkált az ablakig. Ma nem fogok próbálkozni, motyogta maga elé. Az írásra gondolt, természetesen. A mai nap az önfeledt lustálkodásé. Alma elutazott, az egyik barátnője hívta meg egy múltidéző traccspartira Vácra, így tehát csönd van és béke, úgy tervezte, hogy egész nap csak olvasgatni, eszegetni, szunyókálgatni, „gatni-getni” fog, nem törődik ő ma semmivel, szakszóval élve, „szarik a világra”, és igenis jól érzi majd magát.

Épp feltett volna magának egy kávét, amikor felberregett zsebében a telefon, és megjött Milla üzenete.

Nem lepte meg. Sőt, tulajdonképpen már várta, hogy történjen valami. Már a múzeumban biztos volt benne, hogy elkapta a lányt. Az ilyesmi megérezhető. Most azonban valami szorongás járta át.

Úgy érezte volna, hogy ezt azért már mégsem szabad? Belemenni ebbe a játékba Andrej háta mögött? Mert az egy dolog, hogy a házastársi hűséget semmibe veszi, de elcsábítani felebarátja nőjét mégis mocskos tett, akárhogy is. De nem. Ilyesmi valószínűleg nem tartotta volna vissza soha. Stukaként zuhant rá minden felkínáló pinára. Az azonban nyugtalanította kicsit, hogy pontosan tudta, van az a mélység, aminek széléről az ember nem visszalép, hanem hagyja, hogy berántsa az úr. Amibe tekintve szinte már vágyja a zuhanást. És Millában ezt az erőt, vonzást tapasztalta meg. Csilla emléke, az a felfoghatatlan, elvesztett szerelem és Milla borzongatóan kavargó, lecsillapíthatatlan lelke elkeveredett a gondolataiban, mint kávéban a tej. Édes élet, cukor nélkül, dörmögte, s meg volt lepődve magától, de

rendesen. Az örvény működésbe lépett, ő meg feléje tempózott nem teljesen gyanútlanul.

Nagyon rég volt, hogy utoljára érezte ezt a bódító szédülést.

Ezerkilencszázkilencven februárjában felhívta Kóbor, egy középiskolai haver, hogy itt az idő, nagy a mozgolódás, elég volt az értelmiségi vetyengésből, meg az elvi állásfoglalásokból, cselekedniük kell, s volna is egy lehetőség, amibe érdemes volna Zengőnek is beszállnia. Azért szólok, mert régi span vagy Te is, mondta a telefonba.

Igen, akkor tapasztalta először, mit jelent a mélység vonzalma.

Akkor még volt Zengőben egy kevés kurázsi harcolni valamiért. Elvekért, eszmékért, bár ezeket a kifejezéseket sosem szerette, ő úgy mondta ideakért, de bármiért is, még tett valamit. Még látta, hitte, hogy tetteinek értelme van. Később egyre fogyott ez a lendület, aztán pár hónap alatt elmúlt a maradék maradéka is, és minden megváltozott.

Zengő a telefon után megérezte a bizsergést a gyomra körül, ez nála mindig az izgalom jele volt, érezte, hogy nyílik alatta a mélység, és ő bele akarja vetni magát.

Kóbort száz éve ismerte. Esti Hírlapos zszurnaliszta volt. A Corvin tanyán vagy az azzal átellenben lévő kis pincevendéglőben szoktak összefutni lapzárta után, s általában Zengő állta a cehet. Piáltak, dohányoztak, Kóbor egyébként láncdohányos volt, szívta a piros malbikat, egyiket a másik után, s földig érő ballonkabátja minden zsebében tárolt egy bontatlan csomagot. A telefonban is olyan harákolósan beszélt, mint akinek ellőtték a tüdejét.

Találkoztak.

Zengő álmódzva gyalogolt az meglottyadt hóbuckák között a Körúton a Gong presszó felé, és arra gondolt, hogy pár hónapja sincs, hogy éppen itt sétáltak Csillával egy külföldi film vetítésére a Bástya moziba.

Hiányzott neki a nő. Inni akart.

Kóbort a nyerőautomatánál találta. Szórta a húszasokat. Szájából lógott a cigi, a poharát a gépre állította, és erősen nyerni akart. Pörgött a szemében a sok szilva meg narancs.

Szevasz, kiáltotta, amikor meglátta Zengőt. Nincs váltani egy százasod vasban? Az előbb majdnem lejött a három Jolly, de azóta csak cseresznyével dobál, nem adja a zsetont, nem adja a kis geci! Dühösen toporgott a nagykockás, szürke kövön. Gizike, drága, kiabált a pult felé, az úr váltana némi tantuszt, ha segítene neki!

És erre Zengő beleegyező mosollyal elindult hátra felváltani egy százas bankjegyet, meg rendelni magának két Unikumot és némi sört, Gizike pedig látványosan megemelve, emígyen helyükre téve kebleit leszámolta az öt húszast a neonvilágítású pult tetején, az előző vendég kávéspoharai közé.

Na figyelj, recsegte Kóbor, amikor Zengő visszatért, azért szóltam, mert barát vagy, egyébként okos is, ne maradj ki a jóból, hát nem?, megmártjuk magunk, és még valami jót is teszünk ezért a bagázsért, nem?, mért ne lehessen jó mindenkinek, nem?, na ugye, akkor húzz ide egy széket, én meg elmondom, mi a stájsz. És elkezdte bedobálni a pénzérméket, Zengő meg odahúzott egy alumínium széket, és leült.

Mocorog minden, érted, magyarázta Kóbor túlkiabálva a csattogó, csilingelő nyerőautomatát, pártok, demokrácia, barátom, most be lehet szállni, szükség van

az olyan agyakra, amilyen te vagy, akik szavakat adnak a gondolatnak, a nemes ügyek mellé odatesznek jó és markáns ötleteket, érted?

Zengő értette. De forgott benne a világ. Még mindig nem tudta, hogyan lesz Csilla után. Megpróbált megkapaszkodni valamiben, ezért egyezett bele ebbe a találkozóba is. Hátha kirántja valami. Valamit *csinálni* akart. Most egyébként is „alakulnak” a dolgok. Benne kell lenni a közepében. Ezért jött ide. Tele tetterővel. De most valahogy nem volt mit mondania.

Kóbor folytatta. Előadta, hogy a világtörténelemben most először nem nonszensz marha sok pénzt keresni úgy, hogy abból a köz is profitál. Mert, mint mondta, tele vagyunk pompás elképzelésekkel, jönnek az „új arcok a jobbítás reményével”, s a programok mögött már most ott állnak a tőkeerős vállalkozók. Egy konkrétumot is említett, Zengő később már nem emlékezett rá, hogy alapítvány volt-e vagy párt az a tehetséges szervezet, aminek a kampányát kellett volna összerakniuk, de azt még két évtized elteltével sem felejtette el, hogy mielőtt a nevért ki mondta, Kóbor odahajolt hozzá, és úgy suttogta a fülébe, és azt is hozzátette, hogy „igen komoly kapcsolatok működnek a háttérben”, majd diadalmas vigyorral ki egyenesedett, és széttárta karjait, mint egy illuzionista a mutatvány után.

Megmerítkezünk kicsit, rikoltozta Kóbor, és újra pörgetett. Kinek rossz az? Te is itt lógsz már évek óta. Kiadói honorokból, meg a folyóiratos fizetésedből élsz, aztán mire jutsz? Na jó, én nem mondom, hogy el kell szállni, csak azért, mert bejött a szabad piac, de mért ne kereshetnél te is abból egy keveset, egy kicsivel többet, amit jól csinálsz? Csak más gazdagodjon? Én tudom, hadarta tovább, és neked is megsúgom, ennek a kényelmes szerkesztőségi szarnak, amiben elvacakoltunk, vége. Viszik a folyóiratokat, a kiadókat, ma még bemész, de holnap jön egy ügyvéd kis aktatáskával, és holnap után káéfté az egész, az egész Lapkiadó meg a hírlaposok, mindet hazaviszik abban az aktatáskában, neked meg marad az irodalmi díjad, ami egy ruppót nem ér. Legalább tegyünk ellene valamit, hát nem?

Végre elvesztett mindent, és ő is odahúzott egy széket Zengő mellé, majd leült.

Előre nem fizetnek, de ha leadtuk, vastagon. A hangjában semmi nyoma nem volt a bánatnak, hogy elvesztette Zengő százását. Mit szólsz?

Zengő nem szólt semmit, csak kiitta a második Unikumot.

Valami baj van, zökkent ki a lendületből Kóbor. Érdeklődött kicsit.

Csillára gondoltam, felelte Zengő. Mostanában gyakran eszembe jut. Felállt és elindult a pult felé.

Mert, mi van, kiabált utána Kóbor, és zavartan végigsimított az arcán.

Elhagyott, nem tudtad? Zengő kért még két Unikumot. Még szilveszter előtt. Gondolom elege lett.

Nem monddod?! Kóbor felállt, és Zengő után sietett. Amikor beérte, intett Gizinek, hogy csapjon a számlához még egy italt a számára is, majd megveregette Zengő vállát. Sajnálom! Mondta, hogy miért? Nem, felelte Zengő. Gondolom, elege lett, bólogatott Kóbor is. Megint krákokogott a cigitől. De ugye botrányt nem csinált, kérdezte aztán. Nem, felelte Zengő. Azt nem. Csak azt mondta, áruló vagyok. Fogalmam sincs, hogy mit értett ez alatt.

Kóbor hallgatott.

És Alma..., kérdezte kisvártatva, és hátrébb lépett, hogy Zengő arcába nézhessen végre. Alma megvan, mondta Zengő kimerően, mért érdekel? Kóbor zavartan el-

kapta a tekintetét. Mégis a feleséged..., csak arra gondoltam, nem tudta-e meg, vagy legalább..., vele jól vagy-e? Vele jól, mondta Zengő, és bekapta az egyik italt. Akkor jó, vágta rá Kóbor elgondolkodva. Akkor jó. Csillát meg sajnálom, öregem, helyes ki csaj, megértem, hogy hiányzik. De fel a fejjel, le a szesszel, kiáltotta erőltetetten, és megemelte a maga felesét. Lesz még olyan szeretőd, mint ez a Csilla, ebben biztos vagyok! Azzal, a szemeit le nem véve Zengő arcáról, bedöntötte az italt. Úgy figyelte, mint egy agronómus a tenyészállatot. Kifejezéstelen, vizenyős tekintettel, mégis áthatón. Zengő nem vette észre. Az ajtót bámulta, mintha azt várná, hogy Csilla megérkezik, belép, topogva lerázza cipőjéről a havat, és kitarja a karjait.

Kóbor letette a poharat. És akkor te nem is firtattad, mi, kérdezte halkán. Mit, kérdezett vissza Zengő. Hát, hogy miért szakított veled, magyarázta Kóbor, és meg-rántotta a vállát. Aztán elindult a rulett gép felé. Nem, felelte Zengő. Időt se hagyott, hogy kérdezzek bármit is. Vagy úgy, mondta Kóbor, és hosszas keresgélés után elő-bányászta nyítt kabátja zsebéből a cigit, és rágyújtott. Zengő még ott állt a pultnál. Szerintem nem is lényeges, mondta Kóbor kifújva a füstöt. A terem közepére húzott egy széket, és leült. Nem volt más a presszóban, csak ők. Nem volna elegáns, magyarázta Kóbor és hátradólt. Meg nem is érdekes, nem?, úgyse vetted volna el, és az ilyen „háttér” kapcsolatoknak egyszer úgyis vége lesz, nem?, mint a kommunizmus-nak, barátom, nem igaz? De, válaszolt a Zengő. Egyszer mindennek vége lesz. Az embernek egyszer csak elkezd hiányozni valami, folytatta elgondolkodva, ezért foly-ton pótolnia kell, betömni a lukat, a lukakat...

Kóbor felröhögött.

...és az élet hiánypótlássá változik, és az úr meg közben felfalja az embert, barátom. Zengő elhallgatott, és kiitta a negyedik Unikumot is. Ez van!

Kóbor elnyomta a cigit.

És akkor abban a kampányban benne vagy, kérdezte, mintha az égardta világon nem történt volna semmi azóta, hogy Zengőnek elmondta, mibe akarja bevenni őt. Odahúzott egy másik széket is, és feltette rá a lábait. Zengő nem válaszolt.

Na, beszálsz vagy sem? Kóbor hátradólt, és ciccegett a nyelvével, mintha étel-maradékot keresne a fogai között.

Ostoba vagy, mondta Zengő, és feljebb húzta kabátja szarait.

Lehet, lehet, hogy az vagyok, tűnődött Kóbor a lehetőségen, majd levette lábait a székről, és előredólt. Társulsz vagy nem?

Faszom se tudja, már ne is haragudj!

Zengő a kávéspoharak elé dobott egy ötszázast, aztán ellökte magát a pultról, és a kijárat felé iramodott. Holnap hívj fel, vetette oda Kóbornak, és búcsúzásképpen egy pillanatra a vállára ejtette a kezét, ahogy mellette elsietett.

Holnap hívlak, barátom, fordult Zengő után Kóbor, és halványan elmosolyodott. Gizike, belefér az ötkilóba még egy kör Unikum, kérdezte aztán, hogy Zengő kiment.

Gizike bólintott, meglendítette a hasas palackot, és töltött. Kóbor a kabátja zse-bében turkált valami apró után, hátha tud még egy menetet játszani. Az esti Körútra meg lassan rácsukódott a presszó üvegajtaja.